[2008] 2 S.C.R. 232

କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ମଣ୍ଡି ସମିତି, ଅଚନେରା ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ବିନୋଦ କୁମାର

(ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 3539/2006)

ଜାନୁଆରୀ 30, 2008

[ଡଃ. ଅରିଜିତ ପଶାୟତ ଏବଂ ଏସ୍. ଏଚ୍. କପାଡ଼ିଆ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, 1950 – ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 – ଶ୍ରମ ବିବାଦ – ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ – ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ – ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିଥିଲେ, ପ୍ରଥମ ଦିନ ହିଁ ମାମଲାଟି ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ସାଢ଼େ ତିନି ମାସ ପରେ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ – ଦର୍ଶାଯାଇଛି : ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ନକରି, ପ୍ରଥମ ଦିନ ହିଁ ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରାଗଲା – ତେଣୁ, ସାନି ବିଚାର ପାଇଁ ମାମଲା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପୁନଃପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିଲା – ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ।

ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଉତ୍ତରଦାତା - ଶ୍ରମିକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହି ମାମଲା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ 27-8-2003 ରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ତାରିଖରେ ହିଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ରାୟ ଶେଷରେ 19-12-2003 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉତ୍ତରଦାତା-ଶ୍ରମିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ମାମଲା ପୁନଃପ୍ରେରଣ କରି, ନ୍ୟାୟାଳୟ

ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି : ଯଦିଓ ଏହି ରାୟ କଥିତ ଭାବରେ 19-12-2003 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହା ତାଲିକାରେ ନଥିଲା । ପକ୍ଷମାନେ ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟ ପ୍ରଦାନ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ନଥିଲେ ଯାହା ଏହି ତଥ୍ୟରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 16-01-2004 ରେ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର 29-04-2004 ରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତେଣୁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ, ସୂଚନା ଜାରି ନକରି, ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ହିଁ ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସ୍ଥିତି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବାଦିତ ନୁହେଁ । ଉପରୋକ୍ତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ମାମଲାକୁ ସାନି ବିଚାର ପାଇଁ ପୁନଃପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 3539/2006 ।

ସି.ଏମ୍.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି. ସଂଖ୍ୟା 37181/2003 ରେ ଯଥାକ୍ରମେ ସି.ଏମ୍.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ପି. ସଂଖ୍ୟା 37181/2003 ଏବଂ ସି. ଏମ୍. (ପ୍ରତ୍ୟାହାର) ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 113220/2004 ରେ ଆଲ୍ଲାହାବାଦର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 19.12.2003 ଏବଂ 27.8.2004 ତାରିଖର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଦୀପ ମିଶ୍ର ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୌରବ ଜୈନ ଏବଂ ଆଭା ଜୈନ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ଡଃ. ଅରିଜିତ ପଶାୟତ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି 1. ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ସମୀକ୍ଷା ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ଆଲ୍ଲାହାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଜଣେ ବିଜ୍ଞ ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ଏହି ଆବେଦନରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଛି ।

2. ବାସ୍ତବ ପରିଦୃଶ୍ୟକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ସଂକ୍ଷେପରେ, ସ୍ଥିତିଟି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି :

ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର 20.2.2003 ତାରିଖର ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଉତ୍ତରଦାତା ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ, 1950 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସମ୍ବିଧାନ') ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ନ୍ୟାୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ପଠାଯାଇଥିବା ବିବାଦଟି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି :

"ନିଯୁକ୍ତିଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 10.01.1998ରୁ ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ ଶ୍ରୀ ଶିବ ଚରଣ ଲାଲଙ୍କ ପୁତ୍ର, ଶ୍ରୀ ବିନୋଦ କୁମାର, ମଣ୍ଡି ସହାୟକଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ଆଇନଗତ ଏବଂ /କିମ୍ବା ବୈଧ କି ? ଯଦି ନୁହେଁ, ତେବେ ଶ୍ରମିକ କେଉଁ ପ୍ରତିକାର କିମ୍ବା ସୁବିଧା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ?"

3. ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବା ପରେ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ପରିବା ମଣ୍ଡି ଏକ ଶିଳ୍ପ ନୁହେଁ ଏବଂ ଅଧିକନ୍ତୁ, 89 ଦିନ ପାଇଁ କାମଚଳା ଭିତ୍ତିରେ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ 27.8.2003 ରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ତାରିଖରେ ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ 19.12.2003 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

4. ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ବିଜ୍ଞପ୍ତି 23.8.2003 ରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମାମଲାଟି 27.8.2003 ରେ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଯଦିଓ ଏହି ରାୟ କଥିତ ଭାବରେ 19.12.2003 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହା ତାଲିକାରେ ନଥିଲା । ପକ୍ଷମାନେ ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟ ପ୍ରଦାନ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ନଥିଲେ ଯାହା ଏହି ତଥ୍ୟରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 16.1.2004 ରେ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର 29.4.2004 ରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ଯେ, ସୂଚନା ଜାରି ନକରି, ପ୍ରଥମ ଦିନରେ ହିଁ ରାୟ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶ୍ରମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସ୍ଥିତି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବାଦ କରାଯାଇନଥିଲା ।

5. ଉପରୋକ୍ତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ, ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଛୁ ଏବଂ ସାନି ବିଚାର ପାଇଁ ମାମଲାଟିକୁ ପୁନଃପ୍ରେରଣ କରିଛୁ । ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳମ୍ବକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ, ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ 14 ମାର୍ଚ୍ଚ, 2008 ରେ ଅତିରିକ୍ତ ସୂଚନା ବିନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାରପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୁଅନ୍ତୁ । ଯେହେତୁ ପାଲଟା ସତ୍ୟପାଠ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରକୁ ନେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦସ୍ତାବିଜ ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଅଛି, ତେବେ ତାହା ମାର୍ଚ୍ଚ 7, 2008 ସୁଦ୍ଧା କରାଯିବ ।

6. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କୁ ଏହି ମାମଲାର ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାରପୀଠ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ।

7. ତଦନୁସାରେ ଅପିଲର ଫଏସଲା କରାଗଲା । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ ।

ବି. ବି. ବି. ଅପିଲର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ" ।

ଅନୁବାଦିକା
ଶିବାନୀ ଦାଶ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ